

Information till Higabs styrelse avseende Rättvist Byggande

Rättvist byggande (RB) är en icke vinstdrivande förening som tagit fram en arbetsmodell för uppföljning och kontroll av lag- och avtalskrav i entreprenadprojekt för att motverka arbetslivskriminalitet. Föreningen som funnits sen 2021 har idag 33 medlemmar runt om i Sverige och intresset fortsätter att växa och fler Byggherrar ansluter sig kontinuerligt.

Higab är medlem hos RB sedan slutet av 2022 och genom medlemskapet tillämpar Higab avtalsvillkor framtagna av RB i samtliga entreprenadupphandlingar. I dessa beskrivs modellen för uppföljning, viten vid brister kopplade till kontroller samt förväntansbilden på entreprenörer och dess underentreprenörer (UE). RB bistår också medlemmarna i dialog med entreprenör och i förekommande fall vid tvister. Higab har medlemsnivå Medium och det innebär att 4–8 projekt ingår i arbetsmodellen och då kontrollerar RB följande:

- **Föransökan av underentreprenörer**

Samtliga företag som arbetar i ett entreprenadprojekt anslutet till Rättvist byggande ska föransökas till RB minst en vecka innan påbörjat arbete. RB kontrollerar anmält företag och efter kontroll kommer företaget antingen registreras i projektet, krävas på komplettering eller nekats registrering. Samtliga föransömda företag kontrolleras under hela entreprenadtiden och det kan därmed innebära att registrerade företag kan komma att avregistreras, och då avregistreras de i samtliga projekt. Under 2023 nekades 10% föransömda företag tillträde till Higabs projekt.

- **Arbetsplatskontroller**

Rättvist byggande genomför arbetsplatskontroller med hjälp av externa kontrollanter. Vid en arbetsplatskontroll kan följande komma att kontrolleras:

- Att samtliga företag på plats är föransömda och registrerade
- Att samtliga personer på plats är registrerade i personalliggaren
- ID06
- Legitimation
- Arbets- och/eller uppehållstillstånd vid behov (personal från tredje land).
- Arbetsplatsens inhägnad (staket/stängsel och grindar).

Efter arbetsplatskontrollen genomförs skrivbordskontroller där de bland annat kan kontrollera:

- Utstationering (utländska arbetsgivare).
- Arbetsrättsliga kontraktsvillkor (lön, arbetstid och semester).
- Kontroll hos relevanta myndigheter (Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Migrationsverket)

Om de påträffar en underentreprenör som inte är föransömd kontrolleras även följande:

- Kreditvärdighet
- Årsredovisning
- Kontroll av styrelse, verkliga huvudmän m.fl.
- Domar från allmän- och förvaltningsdomstol

Efter slutförd arbetsplatskontroll lämnas följande:

- Slutrapport
- Rekommendationer på åtgärder

Inköp- och upphandlingsförvaltningen (INK) bedriver ett liknande arbete med arbetsplatskontroller som de kallar sund konkurrens, de har dock inte kapacitet att utföra dessa kontroller i samma utsträckning som RB. De har inte heller möjlighet att hantera förhandsanmälan av företag, vilket medför att de arbetar mer reaktivt vid misstanke om oegentligheter istället för proaktivt. Higab ser stor vikt i att prioritera stadens gemensamma och samarbetar med INK för att bidra till utvecklingen av sund konkurrens och delar kontinuerligt med sig av rapporter från arbetsplatskontroller. INK har också genomfört arbetsplatskontroll i ett av Higabs projekt tillsammans med Higabs personal som tidigare deltagit vid arbetsplatskontroller genomförda av RB. I samband med detta har INK mottagit reflektioner och förbättringsförslag från Higab.

Fram tills att INK kan arbeta mer förebyggande och utföra fler arbetsplatskontroller anser Higab att det bästa är fortsatt medlemskap hos RB. På så vis fortsätter Higab förebygga risken för arbetskraftskriminalitet kopplade till Higabs projekt, samt att kraven som bankinitiativet ställer på Byggherrar uppfylls, om Higab lämnar RB kommer kraven inte längre uppfyllas.